

LA AURORA

Semanario Bilingüe.—Se publica los sábados

PRECIOS DE SUSCRIPCIÓN

En las Baleares... 1'00 peseta trimestre.
En las provincias... 1'50 » »
Extranjero... 2'00 » »

REDACCIÓN Y ADMINISTRACION

AMADOR N.º 22. MANACOR

Anuncios y comunicados á precios convencionales

PUNTOS DE SUSCRIPCIÓN

EN PALMA:—Librería de Felipe Guasp.—Mo-rey, 6. Taller de encuadernaciones de Francisco Ferrer.—Sta. Eulalia, 25 y en la Administración de este periódico.

¡UEY! Es caxistes o es qui corretgiren ses proves n' hi feren una comna covo a n-En Revenjoli: a sa plana 3.ª col. 1.ª retxa 12 li enflocaren *blasfemasti* allá ont ell havia escrit *blasphemásti*. E-hu feym avinent per que qualcú no mos ho retregui.

Parla en Revenjoli. Escoltan y oireu.

BLEDES

N' haurem d' arrambar un parey de querns a n-es radicals i anticlericals que no s' aturen de fer doys i toxarrudeses, i no donen peñjada a sen endret i com que se provin qui anirá més a través.

I

ES CONTRARIS MÉS GROSSOS DE SA REPÚBLICA DINS ESPANYA

¿Qui vos pensau qui son es contraris més grossos que té sa república dins Espanya? Es frares? Es capellans? En Maura? En La-Cierva? Es neos? No, no es cap d' aqueys ni tots plegats. Es contraris més grossos que té sa república dins Espanya, son es republicans metexos, s' immensa majoria des republicans. Ells ab ses seues atrocitats i barbaritats i arrieses que no s' aturen de fer per tot allá on son, han desacreditada i no s' aturen de desacreditar sa república; i han conseguit que sa gent, en sentir república, ja vejen tot d' una desordes, rebumboris, desgavells, guerra a sa religió, barbaritats contra l' Església, atentats contra Deu i ses coses de Deu.—S' idea republicana en sí, sa forma republicana en sí zé res contrari a sa religió ni a l' Església ni a n'es Clero? Absolutament res; pero 's republicans espanyols, s' immensa majoria, resulten uns cans de bou, unes fieres contra sa religió, contra l' Església, contra capellans i frares. De manera que no es sa república sa dolenta, sa penjadora; son es republicans. Per axó en tot lo que deym contra 's republicans, may es estada sa nostra intenció atacar sa forma de Govern republicana en sí, sino es desbarats i ses atrocitats des seus defensors, que dins Espanya i dins totes ses nacions llatines son estats sempre i son avuy més contraris de sa religió que no partidaris de sa república.

II

ES REPUBLICANS DE MANACOR I ES DIA DES MORTS

Son molt ocurrents aqueys republicans nostros. Ells serán molt anti-clericals i molt contraris de l' Església, pe-

ro es dia de Tots-Sants horabaxa, destinat per l' Església per commemorar es morts, per honrar ab oracions sa memòria des morts, per assistirlos ab sufragis, ells també volgueren commemorar es seus morts, un mort seu aquell desgraciat de Mestre Mateu Vallcaneres, de sobrenom *Deu*, que va morir impenitent, i l' hagueren d' enterrar fora des cementeri, dins aquell corraló que varen haver de fer per ell darrera 's cementeri i que de llavó ensá, fa una trentena d' anys no n' hi ha hagut altre de republicá des que 's son morts, qu' haja volgut que le hi duguessen.

Idó, segons mos conta in-Justicia, se 'n hi aplegaren uns cent cinquanta, —I ¿ja no n' hi ha pus a Manacor de republicans *devots* d' *En Deu*? Tots es qui hi anaren, ¿voldrán que les hi duguen a n-es corraló, en axamplar es potons? A la cullita se veurá 'l fesol.—No diu es paperot republicá quina casta de saltiri, rosari o pare-nostros resaren, sino que mestre Llorens *Marit* i En Jimenez Moya feren es seu sermonetxo No possa tampoc si anaven *endevantaluts*, vuy dir, si duyen es devantalet masónic. De mestre Llorens sásem que fa molts d' anys que hu es masó; d' En Jimenez Moya hu sospitam. Si no hu es, e-hu parex.

I ¿que digueren aqueys dos eletes? Segons in-Justicia, lo següent:

a.

Sermonetxo de mestre Llorens: qui era En Deu, sufragis republicans; concubinat civil; secularisació des cementeris, i altres erbes.

Va haver de parlar de demunt un carro, es metex carro que 'l 'via duyt, rendit com está el pobre d' anys i veyura. Va explicar qui era *En Deu* i com era que 's va fer primer lliberal i llavó republicá i incrédul. I contá una cosa molt pintoresca (sempre 'n té qualcuna mestre Llorens): que 's republicans de Manacor l' any 1869, com se posá sa Constitució, se posaren dol (¡pobrets!), i endolaren es cassino, i envergaren dalt es portal unes lletres que deyen: «La Revolución ha muerto», i aquell dia negú aná a n-es cassino més que mestre Llorens, i llavó *En Deu* que hi comparagué per sebre 's que i es perque d' alló; i mestre Llorens li digué qu' aquell dia estava privat donar tals explicacions.—¿Ah idó? ¡ja tenia mestre Llorens es seu *absolutisme* ja, i ben rimat!—Pero lo bo de tot axó es que sa Constitució de 1869 se posá dia 6 de juny de tal any. De manera que sa Revolució esclatá sa segona quinzena de setembre de 1868, i dia 6 de juny de 1869 ja va haver fet es bategot, segons mos conta mestre Llorens, i hem de suposar que no mos engana. De manera que sa revolució només va viure vuyt mesos i

sis dies; i axó que mos contá mestre Llorens dia 25 de setembre d' enguany qu' era estada tan *gloriosa* ¡Mirau ses coses d' aquex mon! ¡Una revolució tan *gloriosa*, i a n-es vuyt mesos i sis dies d' esser a n-el mon, ja hagué acabats ets alens, obligant es pobres republicans de Manacor a posarse dol i endolar es cassino, i no dexarhi entrar negú, ni *En Deu* metex, que justament tengué s' ocurrencia d' anarhi a demanar explicacions, i li varen dir:—*A un' attra porta en donen dos*. ¡Bo estava mestre Llorens a-les-hores per donar explicacions ab so disgustarro que duya dins el cos, que no sabem si degué rompre per dalt o per bax! Pero no hi degué haver gayre cosa de nou, i tot degué passar com veren que s' eren atropellats una mica massa a declarar morta sa revolució, tota vegada que seguia tan viva, tan desenfreida, tan cap-esflorada, tan arimaleuca i tan infamosa com es primer dia qu' esclatá. Vaja, se llviren es republicans de Manacor ab so doi que 's posaren i ab so endolar i tancar per un dia 's seu cassino, i entafarrarhi demunt es portal aquelles lletres, mentideres i falses com casi tot lo d' es republicans.

Lo que no va dir mestre Llorens, o al manco in-Justicia no 'n resa, si ell i es qui l' escoltaven, creuen en Deu i en s' immortalitat de s' ánima. Perque, si no creuen que hi ha un Deu que castiga 's mal i premia 's bé; si creuen que, en morirnos, tot lo que hi ha en noltros se mor, i per lo metex que no hi ha infern p' es dolents, ni cel p' es bons, ni ánimes ni un fótil mort, ¿aont treu cap anar «a commemorar es morts» i «dedicarlos una recordansa d'agraiment» com va proposar mestre Llorens que hu fessen es republicans? Si no hi ha Deu, si no tenim ánima, si, en esser morts tot es mort, ¿que significa axó de *virtuts* ni *bones obres*? ¿No serien tal volta sa gran txoarrudesa i bobienaria del sigle? ¿A ont treu cap anar a tributar «recordanses de gratitut» a lo que no existex? ¿En queda res d' *En Deu*, fora de sa mica de pols que hi puga haver encare dins es baul? ¿A n-e que «tributáreu» jo mestre Llorens! aquella «recordansa d'agraiment»? Si vos llevia, mestre Llorens, ja mos agradaría ferm i vos ho agrairiem de tot cor que mos ho explicásseu una mica a n-axó de ses vostres relacions ab sos vostros morts, si creys que 'n queda res d' ells, fora de sa mica de pols de sa fossa; si creys que les pot aprofitar gens lo que fassou per ells, sa «recordansa» que «les tributau», ¡Vaja! explicavos una mica, mestre Llorens, sobre tots aquets punts! Tan vey com sou, no vos aniriam ab aquestes coses, si no vos n'anásseu vos encare a fer sermons allá ont está enterrat *En Deu*, fentvos-hi dur ab un carro.

Pero ¿i qui vos ha enganat, jo mes-

tre Llorens! dientvos que «el Papa está conforme en que dins Espanya tenguem llibertat de cultes»? Es qui vos ho haja dit vos ha enganat com un chino. No, mestre Llorens, el Papa no está ni pot está may conforme ab «sa llibertat de cultes» que voltros voleu, i que vos matex explicau dient que hi haurá axó que voltros revolucionaris deys «matrimoni civil», i que no es altra cosa qu'un concubinat, un amistsament, un aplec de xixisbey i xixisbeya, just axí com e-hu fan aquells que caminen ab quatre potes, ¿sabeu? Axó que deys «matrimoni civil», que no es tal «matrimoni» ja hi es a Espanya p' es qui no son católics; i el Papa ni l' Església ni 's católics no hi tenim res que dir que 's qui no son católics, *contreguen civilment*, entre altres raons, perque es sacraments, i es mtrimoni es un de tants, son just p' es católics. Pero voltros es grans lliberals, que vos proclamau columnes i estalons de sa llibertat, preteniu robarmós sa nosira llibertat, de viure segons sa nostra fe, i voleu subjectar es católics a sa cotxineria des «concubinat civil». Axó es lo que voleu posar voltros revolucionaris, axó es lo que posareu l' any 70, escopetetjant, arcabussatjant, fusellant sa llibertat.

Ja hi anau calsat per aygo, mestre Llorens, si vos creys que ara el Papa «estarà conforme» ab sa «secularisació des cementeris», axó es, que no hi haja pus distinció de «cementeris católics» i no-católics, i que voltros hajeu de «porer entrar pe' sa porta d' ets altres», s' entén, des católics, No, mestre Llorens, no hu veureu vos a n-axó, ni es ver que 'l Papa «e-hi estiga conforme». Es católics tenim dret d' estar enterrats separats des qui no son católics, axí com voltros teniu dret d' estar enterrats separats des qui no son católics, axí com voltros teniu dret d' estar enterrats separats des qui no son de la vostra. I ¿per quines cinc centes voltros que mos sou tan contraris, que negau i combatheu tot lo que noltros creym, que en vida no vos voleu confondre ab noltros que no vos acostau per res may a ses nostres esglésies, que fogiu com el di-moni de la creu de totes ses nostres prácticues religioses,—llavó, en morirvos, vos sap greu que vos separen d' aquells de qui en vida estiguéreu tan separats? ¿No vos separáreu voltros de noltros en vida? ¿per que, idó, no voleu seguir separats en mort? ¿Aont es sa vostra llógica, sa vostra consecuen-cia? ¿Com no hu veys que no sou gens raonables ab axó? ¡Ah! es que voltros matexos veys que sa vostra impicdat repugna a n-es poble espanyol; fa horror, aborróna la gent axó de no porer estar enterrats ab sos altres; i es metexos que en vida, per bobians i toxarruts que son, vos escolten i vos seguixen,

llavó com vé s'estrényer, com arriben a ses portes de la mort, no van d'agllans no hi volen romandre fora des cementeri, no hi volen parar a n-aquella mica de corraló veynat, i vos fan flaca, i tornen a Deu (¡venturosos ells!). Axó, aqueys pèrbocs que vos ne duys ab ses morts de molts d'amics vostros, es lo que vos fa esser inconsecuents, i vos du a voler fusellar de bell nou sa *llibertat de sepultura*, sagrada per tota persona decent. Sí, mestre Llorens, sou uns falsificadors de sa llibertat; sou uns tirans, uns déspotés de sa *llibertat de sepultura*, tan sagrada com sa més sagrada de ses llibertats. Sí, mestre Llorens, noltros catòlics tenim dret a estar enterrats plegats i separats des qui no son catòlics, axí com voltros teniu dret a estar enterrats separats des catòlics; i, axí com noltros, contra sa vostra voluntat, no mos poreu aficar dins es vostre fossar, voltros tampoc contra sa nostra voluntat no vos poreu aficar dins es nostro. Axó es lo just, lo legal lo raonable, i no aquexa barbaritat vostra de «sa secularisació des cementeris». Sa «secularisació» aplicauvos a voltros, si vós agrada; pero may la mos imposeu a noltros, que no la volem en via neguna. ¡Sigau liberals, homo, qualque vegada en so sentit de *respectadors* de sa llibertat! ¡Respectau qualque pic sa llibertat d'ets altres! ¡no la volgueu sempre just per voltros! ¡No sigueu tan golafres, homo!

I ¿qu' es axó que vos embolicareu sobre «engigar d' Espanya tants d' homos que consumexen i no produexen»? I ¿qui son aqueys, mestre Llorens, si 's pot sebré? Perque, si han d' engigar tots «es qui consumexen i no produexen, voltros republicans vos ne dureu una mala escapsada! ¡No serán tot berbes es republicans qu' haurán de... buydar i anarse'n... allá ont no hi plou! ¿Qui es capás de contarlos a n-es republicans que no «produexen» res de bo, i en canvi son el dimoni per «consumir», en volen ab qui alena. No res, esplicauvos una micoyna més, mestre Llorens si sou servit.

I mos conta in-justicia que hi va haver republicans que, com sentien mestre Llorens, les caygueren llágrimes. ¿Ay de bo? ¿Vól dir ja ploraren just de sentir alló? ¡Veyés que farán en haver-se de presentar devant es Tribunal de Deu, si no se son convertits axí com Deu mana! ¡Deu n' alliber a tota criatura.

b

Sermonetxo d' En Jimenez Moya: roy de doys i bajanades.

E-hu va esser i gros. Va dir qu' ells «com-e republicans» «no van» «contra 's catolicisme ni contra cap religió». Té raó, com «anar contra cap religió», només van contra sa catòlica, precisament perque es sa verdadera; ses altres pocs mal-de-caps los donen perque no 'ls imposen cap obligació, i ells lo que volen es anar a lloure com-e cans desfermats i com aquelles que grunyen, lo qual no permet sa religió catòlica. No, ells «no van contra 's catolicisme» «com-e republicans», sino com inimics que son de sa Religió, fins a s' estrem de que son primer inimics de sa religió que no republicans.—I va dir que «es partit republicà no vol entrar dins sa consciència de negú». Mentida, més que mentida. Es partit republicà, sobre

tot es lerroxista a n-el qual pertenes En Jimenez Moya, no fa altra cosa més qu' aficarse dins sa consciència de tothom, no dexant en llibertat negú, sobre tot a n-es clericals, a n-es catòlics, de fer i obrar segons sa seua consciència. Sí, tot es programa, tota sa bandera republicana no es altra cosa més que violar, ferir, tiranisar, potetjar sa consciència des qui no pensen com ells i fins i tot des qui hi pensen. Sí, es republicanisme, es lerroxisme no sols oprimeix i tiranisa i potetja sa consciència des catòlics, sino ses des metexos republicans i lerroxistes que no son es qui comanden. Sí, es qui comanden dins es republicans i lerroxistes, son es grans déspotés, ets absolutistes més descarats, que 'l dimoni que 'ls aguant.

Després s' embolicá En Jimenez Moya que demanen «sa secularisació des cementeris» perque son «tolerants» perque no volen «intransigéncies» ni «intoleráncies». Rebatent mestre Llorens Marit, ja hem demostrat qu' axó de «sa secularisació des cementeris» no es més qu' un cas de «intransigéncia» i de «intoleráncia» d' ets impiós i revolucionaris.—De manera, Sr. Jimenez Moya, que a n-aquesta la poreu tornar tirar dins es paner.

¿Que deys qu' En Deu era «honrat» i «homo de bé»? No mos interessa si hu era o dexava d' esserho. Es seu conta doná a Deu, com sortí d' aquex mon i es segur que va rebre sa paga que 's merexia, i desd' ara vos assegure que va romandre ben pagat, Sr. Jimenez Moya, com e-hi quedareu vos i hi quedarem noltros també quant mos morirem (Deu fassa que sia en gràcia seua). No, sa questió no es si En Deu era «honrat» i «homo de bé» ni si dexava d' esserho, sino si va morir com-e catòlic. ¿E-hi va morir? Idó tenia dret a estar enterrat ab sos catòlics. ¿No hi va morir? Idó no tenia tal dret, per mes «honrat» i «homo de bé» que fos. Aquesta es sa questió, que vos, Sr. Jimenez Moya, no tocau ab ses vostres bajanades de lerroxista autèntic.

¿Qu' es axó altre que vos embolicáreu que «es catòlics» «fan lo possible» per enterrar dins «es seus cementeris» aquells «qui moren fora de l' Església»? Axó es fals i mentida, una de tantes falsedats i mentides a n-e que apellau voltros revolucionaris per escampar sa vostra mala néscia, sa vostra llevor criminal. Es catòlics lo que procuram per esperit de caritat, es lograr que tothom muyre com-e catòlic i feym tot quant poreu per que voltros revolucionaris acabeu bé, vos convertigueu a Deu s' hora de sa vostra mort. Pero, si moriu impenitents, no vos hi volem dins es nostros cementeris en via neguna. I si no, vos qui preteniu de tan llest, veyam si sou capás de citar-me ni un cas d' un que sia mort sense voler sacraments ni cap altre ausili espiritual, i que 's catòlics ni l' Església l' hagen volgut dins es cementeri? ¡Vaja, homo! ¡A veure si 'l feys xeroy ab una cita d' aquestes a n-En Revenjoli!

¿I diguéreu que dins Espanya «está part-demunt sa lley» «sa voluntat de capellans i frares»? Ah, si fos axí, señor Jimenez Moya, faria estona que no 'n farieu tantes de ses vostres vos i tota sa vostra tropa de lerroxistes, anti-clericals i inimics de Deu i de ses coses de Deu; faria estona que vos haurien posats a ca-vostre per mida de bon

govern, per mantenir sa llibertat de veres, franca d' abusos, violéncies i falsificacions. ¿E-hu enteneu?

I ¿que 'n direm de s' altra mentidassa que entafarráreu a n-es vostros indefensos i biduins oyents dient que lo que's Frares de St. Domingo posseexen, e-hu posseexen contra sa lley? ¿Contra quina lley, Sr. Jimenez Moya? ¡Veyam si sou capás d' anomenarla aquexa lley! ¡Vaja, vos qui sabeu tant, anomenaulamos per un gust!

I axó foren tots es *sufragis* que feren es republicans a mestre Mateu Vallcaner, alies *Deu*. ¡Ja li degueren servir de ben poc, pobre homo! ¡Quina responsabilitat, germans, mes tremenda sa des qui foren causa qu' aquell malanat morís sense sacraments!

III

RAÓ FORADADA

E-hu es sa que donen es retgidors republicans de Ciutat dalt *El Ideal* de dissapte passat, que proposen llevar des presupost municipal ses tres mil pessetes que s' hi consignen, segons costum antiquíssima, per festes religioses. Ells diuen que hu proposen per que «s' Ajuntament» «se mantenga» «ab actitud de perfecta imparcialitat» per «respecte a sa consciència de tots es seus administrats». Massa conexem «s' imparcialitat» que gasten es republicans quant eils tenen sa pella p' es manec; no están a pler en no ofrendre «sa consciència» des catòlics. Per altres coses les porán cercar; pero per respectar «sa consciència» d' ets altres, maldeament siguen es seus «administrats» que no les cerquin. No hi ha més que fixarse en lo que fan per tot allá ont comanden, a Barcelona, a València, a Madrid: un roy d' arbitrariedats i de tiranies contra «sa consciència» des creyents.—La Ciutat, s' immensa majoria des ciutadans, es catòlica, es qui no hu son de bon de veres, casi les poreu contar ab sos dits. Per lo metex, es presupost municipal ha de rendir a ses creéncies des seus administrats aquex homenatge de sa consignació per festes religioses. Es poquíssims que no son catòlics, tenguessen cap religió positiva, no fossen, com son, uns incréduls, uns renegats, uns prófols, i demanassen qualque cosa p' es sosteniment de sa seua religió, se comprendria que hu demanassen; pero oposarse a que una ciutat catòlica de setanta mil ànimes contribuesca ab tres mil pessetes a n-es culte catòlic, axó, Srs. Retgidors republicans, no es més que un cas fulminant de *sectarisme*, indigne de s' ilustració de casi tots voltros. No está bé que vos hi presteu a una cosa d' aquestes per donar gust a sa galeria, a sa vostra cateyia de menjacapellans.

IV

¡QUINA ANIMALADA!

E-hu es feresta sa que proposa un senyor Muñiz-Bardanca dalt *El Ideal* de dissapte passat per fer anar més baratet es queviure dins Espanya. Idó aquex subjecte proposa de suprimir s' article 11 de sa Constitució, que establex com-e Religió de s' Estat sa Catòlica; i diu aquex senyor, mentint, que tal article, axó es, sa Religió Catòlica costa a sa Nació «223.445.000 pessetes, inclouenthi ses moltíssimes subvencions que diferents Ministeris i sa Presidén-

cia des Consey donen a Comunitats i altres com sa de 25000 pessetes a n-es cavall de St. Jaume, 500.000 a n-el Minyonet-Jesús, 100.000 a la Mare de Deu de la Almudena; a la de Monserat, a ses Dames catòliques, a ses de *la Trata de blancas*, etc. ect.—¡Pero, senyors de *El Ideal*! ¡sens dupte voleu passar per persones decents!, i noltros vos hi tenim; pero mirau que no es propi de fals persones axó qu' heu fet d' admetre demunt es vostro paper un enfilay de mentides tan desenfreides i de barbaritats tan ferestes com ses que diu aquex senyor Muñiz Bardanca. Sí, es fals de tota falsedat, es una mentida descarada axó de que s' article 11 de sa Constitució, axó es, es sosteniment des Culte i clero, costi a s' Estat 223.445.000 pessetes. Per Culte i Clero s' Estat no dona més que lo qu' está consignat a n-es Presuposts. ¿Aont figuren, idó, dins es Presuposts de s' Estat aqueys DOCENTS VINT I TRES MILIONS, QUATRECENTES CORANTA CINC PESSETES que deys que costa a s' Estat sa Religió Catòlica? ¡Vaja, grans mentiders, citaunos partida per partida aont figuren tots aqueys milions de pessetes! ¡Qu' heu de citar voltros ni tota sa vostra republicana nissaga! ¿Com heu de citar totes aquexes partides de tants de milions, si no son més qu' una solemne mentida, si no existexen més que dins es carabassot d' aquest senyor Muñiz Bardanca? No, senyorets de *El Ideal*, no está bé per cap persona decent, no es propi de cap persona decent anar a escampar tal ratx de mentides i falsedats contra sa Religió ni contra negú nat del mon. Tals medis, tals armes son sa deshonor i s' ignominia des qui les esgrímex. Sí, senyorets de *El Ideal*, es fals, completament fals que s' Estat doni 25000 pessetes p' es *cavall de St. Jaume*! Es fals, completament fals que s' Estat doni 500.000 pessetes a n-el *Minyonet Jesús* ¿Aont, a n-e quin presupost figura cap d' aquestes partides? ¿A n-e quin presupost consta que 's doni res a la *Mare de Deu de Monserat*, a ses *Dames catòliques*? ¡Hala, parlau, senyorets de *El Ideal*! ¿o voleu esser com ets infladors de s' Escorxada que xerren i xerren i no saben que 's metjenquen? ¿I teniu cara, voltros revolucionaris, d' anar a retreure si s' Estat dona 100.000 pessetes a la *Mare de Deu de la Almudena*? ¿O no vos recorda que fóreu voltros que l' any 1868 tomáreu i arrasáreu aquexa església, que era necessària a Madrid, i per axó l' han haguda de reconstruir, i hu ha hagut de pagar s' Estat? Si, sa Nació ha haguda de pagar s' asada i sa barbaritat que voltros féreu tomant aquella església. Lo just seria estat ferlavos pagar a voltros, que l' havieu tomada; ¿pero que n' hem de fer, si sa major part des revolucionaris no tenen més que s' esquena i ses costelles per parar? Si a tupades l' haguessen poguda reconstruir a n-aquella església, axí hu hauria pogut pagar sa vostra esquena i ses vostres costelles. Vaja, senyorets de *El Ideal*, mirauvosshi una mica més ab so retreure coses per molestar l' Església! ¡Un poc de seny es bo, senyoretos! En lloc d' escampar aqueys roys de mentides i falsedats qu' escampau contra sa Religió sobre lo que costa aquesta a s' Estat, ¿per que no vos n' anau a mirar es presu-

posts de s' Estat, a veure que es lo que s'hi consigna per Culte i Clero 41.236.464 pessetes, que ab sos descones que fa s' Estat, nomes arriben a esser *trenta tres milions* lo que realment dona. I entre tots ets altres ministeris i Presidència des Consey ¿que es lo que dona més s' Estat a l' Església o per conceptes esglesiàstics? Segons es metexos presuposts: 1.599.606 pessetes. Consta tot axó demunt es presuposts de s' Estat, publicats dalt la *Gaceta de Madrid*, com vérem i provárem demunt *La Aurora* de 9 i 23 d' abril i de 9 de juliol, contra sa gran mentidera i calumniadora in-Justicia de Manacor, que no va sebre contestar a cap d' aquelles clariques que donarem, per més que hu va prometre que contestaria, enganant es seus lectors de sa manera més desenfreida. I ara, senyoretjos de *El Ideal*, vos direm lo que diguérem a in-Justicia dia 9 de juliol: s' Estat no dona un céntim a l' Església. ¿E-hu enteneu? Ni un céntim li dona. S' Estat lo que fa, es pagar una part petifíssima d'ets interessos que deu a l' Església p' es moltíssims bens que li va prendre, que puja ven NOU MIL VUYTCENTS CORANTA QUATRE MILIONS DE REALS, o sien DOS MIL QUATRE CENTS XIXANTA MILIONS DE PESSETES, que a n-es 4 per 100 donarien prop de CENT MILIONS DE PESSETES CAD' ANY, i s' Estat no dona a l' Església TRENTA CINC MILIONS. ¿E-hu veys, senyorets de *El Ideal*? ¿E-hu veys com vos sou lluits posant demunt es vostro paperot aquexes barbaridats i mentides i fisedats d' En Muñiz Bardanca? ¡Mirau que hu sou... saladíssims, senyoretjos de *El Ideal*! Per fer anar barato es queviures, prenguem lo poc que li queda a l' Església! I ¿per que ha d' esser l' Església qu' ha de pagar la festa? ¿Per que no l' heu de pagar voltros republicans? ¿Que dirieu voltros de *El Ideal* si, per fer anar barato ses subsistències, s' Estat decretás que 's prenguessen es bens des republicans de tota Espanya, per fer diners i posar sa cosa a puni? Serieu de sentir, i tendrieu raó. Idó ¿per que proposau de fer lo metex contra l' Església? ¡Com-es-vernedíssim de republicanetjos de l' ordel!

V

MENTIDA, SENYORETS
DE EL IDEAL

Deys que 's <clero, frares, capellans i monjes> son uns <begots> (zanganos), que 's calen sa mel que 'ts altres fan. Es fals i mentida. Ni 's clero, ni frares ni capellans ni monjes perceben res de s' Estat que s' Estat los ho doni *gratuitament*: lo que los dona, es per *títol oneros*; no fa sino pagarlos part de lo que los deu. Veyam, senyoretjos de *El Ideal* si sou capasses de dir quina mel vostra vos ha xuclada cap capellá, cap frare, cap monja! ¡Vaja! ¡parlau! ¡citau noms i armes!

VI

¡MENTIDERS!

¡MÉS QUE MENTIDERS!

Si, e-hu sou, voltros de *El Ideal*, com deys que Espanya «es es país més ric del mon». I ¿que sabeu voltros del mon ni de la bolla? ¿Com no veys que, dient axó, vos demostrau uns ignorants de marca? ¿Que Espanya «es es país

més ric del mon? ¡Un rava tort! ¡Ja 's demostra ben clar que no 'n conexeu cap de país del mon, ni Espanya! ¡Ja hi colcau enrera, voltros de *El Ideal*! Es tot lo contrari: Espanya es un des païssos civilissats més pobres del mon. No hi ha més que compararlo ab ses altres nacions civilissades, ab France, ab Italia, ab Alemania, ab Suïssa, i no parlem d' America ni Oceania. ¡Veyam, voltros de *El Ideal*, si vos atrevireu a dir que 's terreny d' Espanya es més ric que 's de cap d' aquestes nacions!

¡No vos poseu tant en ridícul per l' amor de Deu!

VII

ES HORRIBLE

E-hu es lo que fa *El Diluvio*, de Barcelona i le hi copia dissapte passat s' *Obrer Balear*. Ja saben es nostros lectors alló d' aquella nina que suposen es periódics revolucionaris que martirizaren i corromperen ses monjes de Sta. Elisabet de Gracia (Barcelona). Se presentá una denuncia a n-es Jutjat corresponent sobre aquesta nina; es Jutjat instrueix sa causa; i, en esser s' hora, farà sentència. Lo regular, lo llógic, lo raonable, lo decent era esperar que s' Autoritat Judicial fés sa sentència, i passar per aquella o apellarne, si no satisfeya. Axó dictava sa raó; pero 's paperots revolucionaris no 's retgexen pe' sa raó, sino pe' sa passió. Per ells sa questió es malfamar ses monjes, es frares, tot lo que fa olor d' església; per ells sa questió es criar odi i ràbia entre 's poble contra frares i monjes i capellans, acusantlos d' esser tots uns perduts, uns viciosos, uns criminals, plens de crims i d' iniquitats. I per axó *El Diluvio* posa i s' *Obrer Balear* copia un articlot, ab aquest sentit, ple de mentides i calumnies i inculpacions contra 's frares i monjes, acusant tots es convents d' esser rius d' iniquitat i corrupció, escitant es poble a assaltarlos i cremarlos es primer dia qde puguin, donant per ben ver alló d' aquella nina de s' assil de Gràcia, abans que s' Autoritat Judicial haja feta sentència. I ja diu devant devant, que si no condannen ses monjes, será... que la Justicia fallará; i escita 's populatje a prende, en tal cas, venjansa de tal cosa. Axó a qualsevol país mitjanament civilissat se castigaria ben fort, que s'hi posarien sa má aqueys periódics desenfreits, mentiders, calumniadors. Sí, es una iniquitat, es una infàmia lo que fan aqueys paperots, boques d' infern.

VIII

NO HI HA UN TAL

Diu s' *Obrer Balear*, mentint, que s' es donat es cas d' un mort estar tres dies sense enterrarlo per no haver poguts pagar es *drets parroquials*. ¡Es fals i mentida tot axó! I si no, ¡que cifi es paperot socialista noms i armes! ¿Aont es qu' ha succeit res d' axó? ¡Venga 's nom des poble i des mort! ¡Hala, companys socialistes!

IX

¡JEY COMPANYS!

¿Qu' es axó que deys, *companys* de s' *Obrer Balear* de ses nómines de Culte i Clero? Escoltau lo que deym a n-es de *El Ideal*. S' Estat no dona un céntim a l' Església: només li paga una part molt petita d' ets interessos que produeixen es moltíssims de bens que s' Estat

va prende a l' Església. ¿Estam, *companys* de s' *Obrer Balear*? Per lo metex, ¿formau part voltros, socialistes i republicans, d' Espanya, de s' Estat espanyol? Idó com-e tals veniu obligats a pagar lo que vos pertoca des deutes de s' Estat. I voltros teniu més obligació de pagar que no es metexos católics, perque voltros donau per ben fet es robo des bens de l' Església, qu' causa d' haver ara s' Estat de sostenir es Culte i Clero. Si sa Nació no hagués presos aquells bens, ara no hauria de pagar sa mica d' indemnissació a l' Església qu' ara 's paga.

¡Ja hu val ab aqueys *companys* socialistes que s' afiquen a parlar de tot, sense tocar may pilota ni sebre que 's metjenquen!

X

¡SENYORA INJUSTICIA!

¿Vol dir vos fan mal d' uys ses 65 pessetes per festes religioses i ses 100 pessetes pe' sa cera de ses funcions aont assistex s' Ajuntament, que figuren dins es presupost municipal de Manacor? Ses festes religioses que 's paguen ab aquelles 65 pessetes, sou sa de St. Jaume i sa de la *Mare de Deu dels Goys*. ¡E-hu serien magres aquexes festes si

just e-hi 'vien de gastar lo que dona s' Ajuntament! I en quant a ses 100 pessetes, son per pagar se cera o ciris que duen es Batles i retjidors a totes ses processons a n-e que assistexen, tant a la Parroquia com a n-es Convent, com a Fartarix, com a l' Hospital. I si ab axó no 's gasten ses cent pessetes, es una economia de s' Ajuntament.

¿Que hi teniu que dir en tot axó, Sr. Jimenez Moya? ¡Parlau veym!

¡Ja es una bona passada que sempre vos hajen de fer mal d' uys ses coses religioses!

¡No mostreu tant s' oreyam!

XI

RECTIFIQUEM

Persona de confiança que diu que va veure s' estol de gent republicana que 's dia de Tots Sants horabaxa estava aplegada devant allá ont está enterrat En Deu, mos assegura que tot en gros e-hi devia haver caranta persones. In-Justicia deya qu' eren cent cincuenta. Com a un mentider, fins-i-tot, en dir ver no 'l creuen, i in-Justicia mos n' ha enflocades tantes de ménes, convé posarho en corantena a n-axó de qu' eren cent cincuenta. ¡Cent cincuenta pusses o mosquits devien esser!

Sección Local

El martes de esta semana, la noble y piadosa Sra. D.ª Margarita Riera Bonet, hija de nuestro buen amigo D. Juan Riera de Conias, contrajo matrimonio con el distinguido y joven capitán de Artillería D. José Enseñat Martínez.

La sagrada é importante ceremonia verificóse á las once de la mañana en el hermoso oratorio de las Hijas de la Misericordia ó Terciarias de S. Francisco, asistiendo únicamente individuos de la familia á causa del reciente luto de la novia.

La unión fué bendecida por el Rdo. Sr. Cura Párroco de ésta, y fueron testigos, por parte del novio, su hermano D. Victor, capitán también de Artillería y D. Pablo Morey, y por parte de la novia sus tíos D. Bartolomé Bonet Truyols y D. Antonio Basa Rosselló. Terminado el acto salieron inmediatamente los recién desposados para su predio *S' Espital*.

Felicitémosles cordialmente y les deseamos toda suerte de felicidad en su nuevo estado.

El mismo día y en la iglesia de Fartarix uniéronse en el santo lazo del matrimonio nuestro particular amigo, el conocido y notable escultor D. Miguel Vadelí y la distinguida y piadosa joven D.ª Magdalena Muntaner.

Bendijo la unión el tío de la novia, Rdo. P. Lorenzo Riera, de la Congregación de S. Felipe Neri.

El mismo día salieron los nuevos esposos para el Santuario de Lluch.

Nuestra enhorabuena y que el cielo les haga felices por muchos años.

Hemos recibido un atento B. L. M. del nuevo farmacéutico D. Antonio Cor-

tés Valls, ofreciéndonos su Farmacia y Laboratorio Químico, calle del Mercadal, n.º 2.

Agradecemos la atención y deseámosle suerte y acierto en su carrera.

Pastorells de Nadal es el título de una encantadora composición dramática, dedicada á las Escuelas de las Hermanas de la Caridad de Mallorca y escrita por el inteligente é ilustrado D. Bartolomé Ferrá, quien se ha servido remitirnos un ejemplar que agradecemos.

Sumamente oportuna y útil juzgamos la esmerada y culta labor del Sr. Ferrá, y recomendamos la adquisición dels *Pastorells de Nadal* que se venden en las principales librerías de Palma al insignificante precio de veinte centimos de peseta.

El viernes de la próxima semana se dará principio en la iglesia de P.P. Dominicos de ésta al triduo que anualmente allí se consagra á N.^a Sra. de Lourdes, y cuyos sermones están á cargo del Rdo. D. Juan Parera, Vicario de la Puebla, entusiasta propagandista del culto de la blanca Virgen de Masabielle.

En el convento de las *Siervas de la Santa Familia* se han abierto, como en los años anteriores, las escuelas nocturnas gratuitas para jóvenes pobres.

CULTOS

EN SAN VICENTE

Mañana fiesta del Patrocinio de la Virgen, predicando en la misa Mayor el P. Vicente Beltrán, O. P.

Por la tarde, después de los actos de coro, se continuará el más de Almas con sermón que predicará el P. Lorenzo Caldentey O. P.

PER "LA AURORA,"

A l'avia blanca

Com que vos veja, padrina,
casta com marfil antic;
vos feya esser purpurina
la flama del foc amic.

Com que vos veja, padrina,
grogga com marfil antic;
vostra canicje il-lumina
mon pensament quant escriu,

Ornada de cabells blancs,
filaven les vostres mans;
filaven cányom y llana;

la filaven ab l'amor
y amb l'augusta tremolor
de missenyora Santa Ana.

LEORENS REBER

Del llibre *A sol'ixent* que está a punt
de sortir.

De com en Lutero y Seneca

estudiaven a sa cova de Salamanca

Altre temps tots els atlots que demos-
traven tenir bon cap, los enviaven a sa
Cova de Salamanca, qu'era s'escola
primera del mon, per que aprenguessen
tot lo que hi havia que aprendre.

Y havían d'anar ben uys espolsats
aquests estodians, perque cada any, com
tancavan s'escola per amor de sa calor,
hey anava 'l dimoni, y se'n duya es de-
rrer, es qui s'era donat més a la vida
vellaca.

Es majors sortian devant, y els altres
axí com venien; el dimoni estava en es
portal, y aglapia 's qui anava darrera de
tots, y pata-plum dins infern.

A n' en Lutero y Seneca los possaren
en aquesta escola per que sortissen lle-
traferits de cesta granada.

Allá se feren conexents, encara que
no se tenguessen gayre la pia.

Seneca los sefalcava a tots d' un bon
tros y a n' en Lutero es primer, que se
figurava esser tot lo mon, y que per do-
nar es brou a n-els altres, no hi impor-
tava obrir cap llibre.

Y lo bo era que tots li menjaven so-
pes demunt es cap.

Fos per sa seua infladura, fos per
malaprenent, lo cert es que comensá a
romandre es derrer y es derrer, y acabá
per esserho de bon de veres.

Com l' homo va veure que s' acostava
's temps de tancar ses escoles y ell era
sa coa de tots, se posá mostiy y alís; va
perdre de tot ses riayes, es delit, sa gana
y sa carn; y arribá que no treya fesomia.

Seneca un dié l' agafa, y li diu:

—¡Però, homol y qu' es aquesta ni-
tedat y engronyament que dus? ¡Com
que vajes a les étiques!... ¿A veure qu'
es que tens? •

—Y ¿encara m' ho demanes que
tench, diu en Lutero, y veus qu' estich
sempre es derrer de tots? ¡Veyés qu' ha
d' esser de mí, en presentarse 'n Barru-
fet, quant sortirem de sa cova 's derrer
diel...

—¿Y axó es tot lo que tens? diu Se-
neca.

—¿Que trobes que no basta? respón
s' estornell.

—Ell sols no 'u paga 's parlarne.

—Sí; tu te'n rius perque sortirás es
primer.

—Idó mira, per que vejes que jo no
som tan bo d' acovardar com tu, es die
qu' hájem de sortir, ja me posaré en es
lloch teu.

—¿Y ho dius de bo que voldrás sortir
es derrer?

—¡Vaja si le hi dic! Ja no importa
parlarne pus: quedam axí.

Sobre tot, arribá 's die de tancar ses
escoles y de sa sortida dels estodians.

Era 'l dematí; es sol pegava a sa boca
de sa Cova y el dimoni estava allá, espe-
rant ab bona devoció que sortissen.

Es mestre digué:

—¡Hala sortiu de major a menor!

Y ells comensan a buydar cap a de-
fora, y vos assegura qu' eran ben faleguers
de passar.

Seneca feu sa torniola aposta, y sorti
es derrer.

El dimoni ja li anava a pegar grapa-
da, però ell li diu:

—¡A poc a poc, ésimat! No som jo
es derrer; es aquesta.

Y apuntá a sa seua ombra, que li ve-
nia darrera; y continuá dient:

—Es ab aquesta que t' haurás d' afe-
rrar.

El dimoni s' hagué d'aferrar ab aque-

lla ombra, y Seneca romangué sense.

Y axí fonch que Seneca no va fer om-
bra pus.

Antoni M.ª Alcover, Pre.

NOTA. L' Autor posa un parey de
notes, que per falta de lloc no pnblicam.
Les pot veure el lector a n' el tom V de
Rondayes Mallorquines.

Se desea

vender un caballo, guar-
niciones y carreton en
buen estado.

Para informes en esta
redacción.

Cuevas dels Hams

Alumbrado eléctrico—2 carruajes gratis, llegada de trenes

MANACOR—Mallorca**Precio de entrada**

Una ó dos personas, 5 pesetas.

Por cada persona que se añada, 2.50 pesetas.

Por niños menores de 10 años, que no sean de pe-
cho se abonará, 1.25 pesetas por cada uno.

SE NECESITA

un muchacho de 10 á
14 años para trabajar
en la imprenta de este
periódico.

Para informes, esta mis-
ma imprenta.

"La Central,

Sombrerería de

Juan Gual

En este establecimiento se encontrarán
sombros de todas clases á los siguientes
precios:

Sombros de fieltro de 2 á 12 pesetas; som-
bros para sacerdote de 3 á 25 id; hongos de
6 á 12 id; gorras de 1 á 4 pesetas.

PLAZA DEL CONDE DE SALIENT, 2

Manacor

Cocina "LA ECONOMICA,"

Son las mejores por ser las más cómodas, las que
consumen menos y las mas baratas.

Se hallan de venta en la cerrajería de

Francisco Vadell Ramonell

Plaza de la Iglesia número 6

Mallorca Manacor

Esta casa ofrece ademas tuberías de todas clases,
con gran rebaja de precios.

Ventas al contado y á plazos.

Juan Ticoulat

Cirujano Dentista

Estará en Manacor todos los domingos

Plaza de Weyler 2, piso 2.º

En Palma, Calle Colon, 64 pral.

Horas de consulta: de 7 á 1 y de 2 á 4

Disponible